

جنائی اورا مجاکمه نمیکردند بلکه اورا در مقابل محکمه جناحه مجاکمه میکردند و برای اطفال محکمه جنائی تشریفات و ابهت آنرا زیاد دیده و بعلاوه استدلال میکردند که شاید هم حضور در مقابل چنین مجاکمه باعث فخر و مباهات اطفال میشده است .

دنباله شماره ۴۹۷ - ۱۴۶۵

فرع دوم از انواع قتل یا عجز از کار بوسیله سم

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

ماده ۱۷۶ هر کس عمداً بدیگری ادویه یا مشروباتی بدهد که موجب قتل یا مرض یا عجز از کار گردد مثل این است که بواسطه جرح یا ضرب موجب آن شده باشد و همان مجازات را خواهد داشت .

قانون مجازات عمومی ایران مجازات قتل بوسیله سم را در حکم قتل بوسیله جرح یا ضرب قرار داده و در واقع مشمول ماده ۱۷۱ این قانون دانسته که ماده مزوره ناظر به واردی است که ضارب و جارج ضرب یا جرحی بمجنی علیه وارد آورد بدون قصد کشتن اورا داشته باشد بحبس با اعمال شاقه از سه تا ده سال محکوم میگردد .

از تلفیق این دو ماده بایکدیگر ایرادی بر مقلن قانون جزا ما وارد میاید و این

ایراد این است که هر کس بدیگری سم می‌خورد عمدتاً قصد کشتن مجنی علیه را دارد انتمایه ممکن است گاهی بوسیله معالجات فوری و اعمالی که خارج از اراده جنائی بود قتل واقع نشود و مسموم بهبودی حاصل کند و یا نقیصی در اعضا و بدن او و حواس او ظاهر گردد که این وضعیت از اراده دهنده سم خارج بوده است بنابراین مشمول نمودن مجازات قاتل بوسیله سم را که قصد کشتن مجنی علیه را داشته با ضارب و جارحی که قصد کشتن را نداشته ولی جراحات باعث قتل شده موافق با عدالت اجتماعی نیست چه اینکه یکی از علل مشدده در مجازات قتل سبق احداد و ترصد (Guet-apens) (Préméditation) است و این علت در دهنده سم بیشتر از سایر موارد موجود است چه آنکه مرتکب قبلاً وسایل درستی و اطمینان مجنی علیه را با مقدماتی تحصیل و سپس با وسائلی سمی تهیه و بطوریکه مجنی علیه مبهرق نشود باو می‌خوراند و این عمل ناشی از غدیر و خیانتی است که نظیر و مانندی در قتل‌های بوسائل دیگر ندارد زیرا در هر نوع قتل اطلاق قاتل با مجنی علیه روبرو شده (ولو برای يك لحظه باشد) و مجنی علیه از قصد قاتل مطلع و لااقل دفاع از جان خود بوسیله که آن لحظه بنظر او میرسد مینماید و یا فرار میکند بخلاف قتل بوسیله سم که مقتول ابتدا از خیال غدیر و خیانت مرتکب مطلع نشده و باکمال اطمینان با او معاشرت و مشروباتی را که باو میدهد استعمال میکند مقنن فرانسوی در ماده ۳۰۱ قانون مجازات عمومی فرانسه برای مرتکب دادن سم مجازات اعدام قائل شده بدون اینکه فرقی بین شروع به جرم بانجام شدن آن بگذارد هر چند این شدت در مجازات خارج از اندازه و اصول کلی جزاء است و بهتر این بود که فرقی بین دادن سمی که منتهی بقتل نشود با قصد قتل و بین دادن سمی که منتهی بقتل شود گذارده شود.

و از این جهت است که مقنن بلژیکی ضمن ماده ۳۹۷ قانون جزاء آن ممالکت

مجازات اعدام را برای فاعل جرمی مقرر داشته که سم اثر نموده و مجنسی علیه فوت نماید.

شارحین قانون جزاء فرانسه (جازو ۴ فقره ۱۶۲۹) در شرح قانون مجازات عمومی فرانسه معتقدند که قتل بوسیله سم مجالی برای مجنسی علیه بدفاع از خود نداده و مخصوصاً وقتی که مسموم شدن بوسیله کسانی صورت گیرد که مجنسی علیه هیچ گونه تصور خیانت و غددر در آنها ننماید (از قبیل زوج زوجه خادم و امثال آنها) و به این جهت تمام قرائن مشدده از قبیل سبق ترصد و اصرار در جرمه قتل بوسیله سم موجود است و مرتکب در صورت وقوع قتل مستوجب اعدام است چه آنکه عمل سم دادن از حیث سموات انجام عمل جنائی از افراد دیگر جرائم سهل الحصول تر و از جهت اثبات مشکل تر از تمام انواع جرائم است که قصد مرتکب را در قتل مجنسی علیه اثبات کند بنابراین مقدمه قانون مجازات عمومی ایران بیشتر با مجرم ارفاق کرده و شایسته است این ماده اصلاح شود.

و بالاخره در قانون جزاء فرانسه برای مجازات فاعل مطلق قتل اعدام قابل نشده اند بلکه برای قاتلی که با سبق اصرار و ترصد قبلی مرتکب قتل شود مجازات اعدام مقرر شده و همچنین نسبت به کسان نزدیک مجنسی علیه از قبیل زن و شوهر و اولاد و پدر و خادم والا برای مطلق قتل مجازات حبس با اعمال شاقه است مگر اینکه قرائن مشدده ضمیمه آن شود و در مورد دادن سم چون مقرون به سبق اصرار و ترصد و غددر و خیانت بود و مجالی برای دفاع مجنسی علیه باقی نگذارده برای مرتکب آن مجازات اعدام مقرر شده و اما مقنن مصری ضمن ماده ۱۹۷ قانون جزاء آن مملکت مقرر داشته چنانچه دادن سم منتهی بفوت مجنسی علیه گردد مجازات فاعل اعدام است والا شروع به جرم محسوب و مجازات خفیفتری برای آن قائل شده اند بهر صورت برای بوجود آمدن جرم مسموم نمودن دو شرط لازم است.

شرط اول آنکه جرمه قتل بوجود نیاید مگر آنکه تمام ارکانی که قبلاً

در موضوع قتل بیان شده موجود باشد.

و شرط دوم آنکه مسموم نمودن بوسیله ادویه و جوهریات مسمومه باشد

که ایجاد مرگ کند عاجلاً یا اجلاً (فوری یا تدریجی) بهر کیفیتی که استعمال شود.

شرط اول - واقع نمیشود جرم مسموم نمودن مگر آنکه بسبب آن سم فوت

حاصل شود فعلاً و اما اگر ایجاد مرگ نکند شروع جرم است نه قتل تمام بخلاف

قانون مجازات فرانسه که بمجرده مسموم نمودن جرم را تمام دانسته ولو اینکه مسموم

شده نمیرد چه آنکه لازمه سم ایجاد مرگ بود بلکه به مجرد اینکه سم را مخلوط

به غذا نموده و تحت تصرف و سلطه مجنی علیه قرار داد جرم را تمام دانسته اند که

در این سئوالی پیش میآید و آن این است که اگر مرتکب سمی را مخلوط به غذا

نموده و به پیشخدمت داد که روی میز غذاخوری مجنی علیه بگذارد و مستخدم این

عمل را انجام نداد که نمیتوان آنرا مشروع هم نامید، فضلا از اینکه جرم را تمام شده

تصور کنیم در این صورت مطابق قانون جزاء فرانسه جرم تمام است یا خیر. جواب

مثبت به این سئوال مشکل میشود و حق این است که شروع هم محسوب نبوده و

مجازات آنی نباشد و فرض دیگر آنکه مرتکب سم را به پیشخدمت داد و او روی میز

غذا گذارد ولی قبل از ورود شخصیکه میخواهند او را مسموم کنند مرتکب پشیمانی

شده و دستورداد آن غذای مسموم را از روی میز برداشتند که در این فرض مسلماً

جرم واقع نشده است اعم از تمام جرم یا شروع آن و بهر صورت چنانچه پیشخدمت

مرد نیک نفس بود و ستم را روی میز غذا نگذاشته و بدور ریخته باشد که در این

فرض مسلماً هیچ نوع شرعی هم واقع نشده است چه آنکه فاعل اصلی شریک

پیشخدمتی است که اصلاً شرعی مرتکب نشده و غذا را بدور ریخته است و معقول

نیست تصور مجازات شروع برای هیچیک از آنها نمود (جارو ۴ فقره ۱۶۳۴

جارسون ص ۵۹۲) سؤال قانونی. مطابق ماده ۱۷۶ قانون مجازات عمومی (هر کس عمداً بدیگری ادویه یا مشروباتی بدهد الخ) مرتکب ج-رم است یا هر کس سمی را مخلوط بنشائی نماید و بشخص دیگری بدهد و شخصی دوم سم را به مجنی علیه بخوراند فاعل اصلی نفر اول است و دومی شریک او یا بالعکس قانون مجازات عمومی مصروف فرانسه شخص اول را مجرم دانسته و نفر دوم را شریک فرض کرده است زیرا مطابق نص صریح ماده ۳۹ فاعل اصلی سازنده سم و مخلوط کننده آن غذا و مشروبات تصریح شده است و مطابق ماده ۱۷۶ قانون ایران نفر دوم فاعل اصلی است زیرا او خوراننده و سازنده شریک محسوب میشود و ترجیح رای دوم بر نظر اول مشکل است چه آنکه ممکن است نفر دوم اصلاً نداند غذا مسموم است و سم را نفر اول مخلوط کرده بلکه صرفاً باو گفته است این لیوان دوغ را به ارباب بنوشان در این صورت هیچ معقول نیست خوراننده را مجرم تصور کرد و بالعکس ممکن است مخلوط کننده سم بعد از انجام عمل پشیمان شود و فوراً به پیشخدمت دستور بدهد که لیوان دوغ را از جلو ارباب بردارد و پیشخدمت نخواهد یا نتواند این عمل را انجام دهد و بالنتیجه مسمومیت حاصل شود که در این فرض مشکل میشود مخلوط سازنده سم را فاعل اصلی دانست و بالاخره موضوع قابل تأمل است.

و بالنتیجه از آنچه قبلاً ذکر شد لازم است دادن مشروبات مسموم به مجنی علیه مقرون باشد بقصد جنائی یعنی به نیت ایجاد مړك در مجنی علیه لکن اگر این مقارنه و قصد مفقود باشد مانند دوا فروشی که عمداً یا اشتهاً دوا دیگری بجای دوا اصلی مخلوط کند و قصد ایجاد مړك نداشته باشد که در این فرض قتل در نتیجه بی احتیاطی و قتل خطا نامیده میشود، یا مادری برای معالجه طفل خود اشتهاً دوائی باو بخوراند که طفل بمیرد.

تا تمام